18e Jaar, No. 113. — 's HERTOGENBOSCH. — Donderdag 24 September 1846.

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad ƒ 12.
Franco per post ƒ 14.

(Verschijnende drie malen in de week: Dingsdag, Donderdag en Zaturdag.)

ADVERTENTIEN:
15 cents de regel.
behalve 35 cents zegel.

DE VERKIEZINGEN

voor het

KIES-KOLLEGIE.

De heeren Suys en van Lanschot zijn door meerderheid der stemgeregtigden dezer stad noemd tot Leden van het Kies-Kollegie: deze ren zijn de candidaten, wier namen bij gekte, *anonyme* briefjes door de stad rondgegen zijn, met verzoek om voor hen te stemn; terwijl wij, des ochtends van denzelfden , twee andere candidaten voorstelden en ons rstel met, naar ons inzien, afdoende begronden staafden.

Wij willen hier niet terug komen op hetn wij van deze en van de andere, thans bende candidaten gezegd hebben; het geen maals eene kwestie van beginsel was, zoo ns, nu de verkiezingen afgeloopen zijn, eene stie van personen worden, en die willen vermijden.

Doch wij hebben van eene andere zijde geene denen, om ons de ontmoedigen op den weg en wij ingeslagen hebben; want vooreerst hebben de overtuiging, dat ons voorstel door al genen, die hetzelve gelezen hebben, ten volle aamd werd en het welligt alleen toe te schrijven aan de omstandigheid, dat ons artikel, door evallige omstandigheden, een paar uren te laat geplaatst en dat wij onze toevlugt niet hebben tot het verspreiden van die kleine kantige stukjes papier, dat de door ons orgestelde candidaten niet zijn aangenomen; deze verzekering worden wij nog versterkt, ordien wij, ten anderen, van goeder hand rnomen hebben, dat de twee thans benoemde ndidaten slechts eene zeer geringe meerderheid komen hebben; alsmede daardoor, dat, nu dert ophalen der stembrieven, ons voorstel g meer bekend is geworden, ons van vele len het leedwezen is te kennen gegeven, daaraan niet vroeger eene uitgebreidere bliciteit was gegeven. Indien zulks het geval re geweest, zou er geen twijfel over de benning der door ons voorgestelde candidaten overgebleven; daar wij toch te goeden dunk het gezond verstand der stemgeregtigden er stad koesteren, om te kunnen veronderlen, dat zij hunnen voorkeur zouden geven candidaten, die hun op een stukje papier, men niet weet van want het komt; worden voorgelegd met *verzoek* om voor hen te stemmen, boven zulke candidaten, die hun worden aangeprezen in hunne eigen belangen, en tot kwijting van eenen dierbaren pligt van erkentelijkheid voor het zoo ijverig behartigen dier belangen.

Wel ver dus van ons door deze mislukking te laten ontmoedigen, werken alle omstandigheden mede, om ons te doen verblijden over den ingeslagen weg, en zullen wij dan ook op denzelven voortgaan. De verwondering eener nieuwe poging is geweken en de algemeene aandacht eenmaal op dat punt gevestigd, zoodat het te hopen is, dat bij eene volgende gelegenheid, de tot uitoefening van het stemregt geroepenen welligt onderzoeken zullen, of er ook candidaten voorgesteld worden; de redenen van het voorstel overwegen en dezelve gegrond bevonden hebbende, zich daarmede vereenigen zullen. Op die wijze zal er eenheid in werking komen en mogen wij de hoop, dat toch uit ons kies-stelsel, hoe erbarmelijk ook, nog iets goeds zal voortspruiten. Wij voor ons zullen steeds trachten de publieke opinie, naar onze beste overtuiging, in het wezenlijk belang van het algemeen, voor te lichten.

Wij eindigen met de hoop te uiten, dat de nieuwbenoemde leden van het Kies-kollegie, overtuigd dat de algemeene aandacht meer dan ooit op hen gevestigd is, de verpligtingen aan hunne betrekking verbonden, diep bezeffende, zich steeds betijveren zullen, aan de stemgeregtigden, die hen benoemden, alle reden te geven, zich over de door hen gedane keus te verblijden.

KERKELIJKE STAAT.

ROME. De *Esperanza*, een koningsgezind en godsdienstig dagblad van Madrid, bevat in zijn nommer van 11 september eenen brief, geschreven door eenen spaanschen prelaat, die sedert lang te Rome woont en niet minder schittert door zijne deugd dan door zijne uitgebreide kunde. Wij ontleenen daaraan het volgende:

Rome, 31 *augustus* 1846.

Ik ken Zijne Heiligheid Pius IX sedert een aantal jaren van zeer nabij; toen hij nog slechts kanunnik was, waren wij door eene naauwe vriendschap verbonden. Na zijne verheffing tot den zetel van Imola heb ik hem in vele omstandigheden bezocht en ben ik in de gelegenheid geweest, de verhevenheid zijner deugd en geleerdheid, vooral zijne diepe kennis in de kerkelijke wetenschappen, naar waarde te schatten. Ik heb in Mgr. Mastai-Ferretti, zelfs sedert hij kardinaal was geworden, steeds een edelmoedigen vriend en beschermer gevonden. Ondanks deze vertrouwelijkheid en de groote vreugde, welke ik ontwaarde, toen ik zijne verheffing op den eersten troon der wereld, tot de priesterlijke waardigheid, vernam, heb ik lang geaarld mij op het Quirinaal te vertoonen, vreezende hem ongelegenheid te verwekken en in zijne menigvuldige bezigheden te storen. Eergisteren heb ik mij *voor het* eerst daarheenen begeven om hem te voet te vallen. De H. Vader ontving mij met eene buitengewone minzaamheid en leidde mij in zijn kabinet toegelaten en meer dan een uur met mij op eenen minzamen toon gesproken, zoon van de spaansche [illegible] helde. Het gesprek viel op de kerkelijke aangelegenheden van Spanje. O! hoe vele zuchten heeft de droevige toestand onzer natie reeds aan den boezem van Z. H. ontrukt. Ons vaderland heeft steeds de grootste deelneming bij den H. Vader gevonden en zulks is nog het geval; zijn vurigste wensch is, dat de wonden, welke de revolutie aan de Kerk toegebragt heeft, spoedig geheeld mogen worden. Hij sprak mij ook met de meeste belangstelling over de geestelijke ordes, welke zoovele groote mannen hebben voortgebragt en zoo nuttig, ja zoo noodzakelijk aan de Kerk zijn.

Ik ben geneigd te geloven dat de revolutie zich, bij het inroepen van den doorluchtigen naam van Pius IX, een dubbel doel voorstelt: namelijk, het vertrouwen der goede katholijken tot wankelen te brengen, en den nieuwen Paus te vleijen, om hem tot zich te lokken en, zoo mogelijk, aan hare eischen voldoening te doen geven. Maar tevens ben ik innig overtuigd, dat de revolutie spoedig eene vreeselijke teleurstelling zal ondergaan.

TURKIJE.

Het dagblad van Konstantinopel van den 1 september meldt, dat in den avond van den 24 augustus, in het midden der zoo zeer bewoonde wijk der joden te Adrianopel, een hevige brand is uitgebarsten. De brand, die een begin had genomen in een magazijn, dat ruim voorzien was van brandbare vochten, breidde zich zoodanig uit, dat het niet mogelijk is geweest de nabijgelegene plaatsen te behoeden. De overheid had daarbij niets ter harer beschikking dan drie spuiten, die nog in eenen slechten staat waren, zoodat, ondanks den ijver der bezetting en der inwoners, het vuur niet is kunnen overmeesterd worden, dan na de vernieling van 600 huizen, 110 winkels, 140 koffijhuizen, 10 scholen en 50 magazijnen eene prooi der vlammen waren geworden. De schade door deze ramp ver-

oorzaak, wordt geschat op 18 duizend pisseurs en meer dan 1000 huisgezinnen; tellende te zamen 4500 zielen, zijn 'er onder gebracht en bevinden zich zonder huisvesting.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 12 september. Gisteren heeft de plegtige opening plaats gehad van den spoorweg van Weenen naar Bruck. De vestiging dezer linie is de eerste overwinning des vooruitgangs op het stelsel van afzondering, hetwelk tot heden Hongarije van Oostenrijk geschejden hield. Bruck is gelegen aan de Leytha, op drie uren afstands van Wieselburg, den voorraadzolder van Oostenrijk en twee uren van Presburg.

RENDSBURG, 12 september. De Koning van Denemarken is gisteren met een talrijken stoet in deze stad aangekomen en afgestapt aan het gouvernementshotel. Een salvo van 27 kanonschoten verkondigde de komst van Z. M. Het onthaal, dat den koning door de bevolking is te beurt gevallen, was ernstig en vol waardigheid. Een eerbiedig stilzwijgen heerschte onophoudelijk onder de menigte. De Koning heeft over het garnizoen eene wapenschouwing gehouden en is in den namiddag ten vier ure naar Neumunster op reis gegaan.

CARLSRUHE, 14 september. Heden heeft de stemming over de algemeene begrooting plaats gehad. Het ministerie heeft eene beslissende zegepraal behaald; slechts 19 afgevaardigden hebben tegen het zelve gestemd.

— De protestantsche dagbladen van Duitschland zijn gewapend in scheldwoorden uittevaren tegen de leden van hun genootschap, die, de oogen openende voor het licht der waarheid, de dwalingen afzweren, waarin zij het ongelijk hebben gehad geboren en opgevoed te worden. Het is aan die slechte gewoonte, dat wij het dikwijls te danken hebben, dat wij bekend worden met bekeeringen welke onder de protestantsche geestelijkheid plaats vaby, voorkomende in de *Allg. Kirch Zeit.* van Berlijn, dat de saksische predikant Wilte, na zijn ontslag genomen te hebben, het Catholijk geloof omhelsd heeft. Hetzelfde blad onderrigt ons nog van de afzwering van den predikant Theophilus Zetter en van zijnen oudsten zoon. De eerste, sedert 27 jaren protestantsch leeraar in Oostenrijk, is schrijver van een aantal werken van controvers, welke reeds in 1844 en 1845 de hoop deden koesteren, dat hij weldra zijne toevlugt zou nemen tot de bron van alle waarheid en de bron van alle dwalingen verlaten zou.

— De regering van Keur-Hessen heeft aan de protestantsche geestelijkheid van dat land eenen rondgaanden brief gerigt, waarin haar voorgeschreven wordt alle mogelijke middelen te baat te nemen, om de zich noemende duitsch-catholijke afgescheidenen tot de *roomsche kerk* terug te voeren, of hierin niet kunnende slagen, tot het protestantisme over te halen. Al de schotschriften door den onderwijzer Schell, die na zijnen afval van zijnen post ontzet en van zijn traktement beroofd is, uitgegeven, moeten aangehouden en verbeurd verklaard worden, behoudens de persoonlijke verantwoordelijkheid van den schrijver zelven.

Het is zeker wel voor de eerste maal dat men eenen protestantschen vorst ziet, die zijne protestantsche leerare lastast, om afgedoolde schapen in den catholijken schaapstal terug te voeren. De grootvorst heeft waarschijnlijk verstand genoeg, om over die voorgewende godsdienstige hervorming de staatkundige strekkingen te onderscheiden, welke voorlooders waren van Luther minder verstandig.

ZWITSERLAND.

Wij hebben reeds gemeld, hoe en waarom de godsdienstoefening, die des Zondags en in andere tijden het opperhoofd over het kanton had om de gelijkheid van den Landdag met te werken en dezelve door eene eenvoudige verdaging te doen vervangen. Ziehier wat daaromtrent het *Nationaal Dagblad* van Bern, voornaam orgaan dier factie, welke hunnen vier maanden het opperbeheer van de eeredienstelijke aangelegenheden zien zij nu meer zegepraal behaald, slechts 19 afgevaardigden hebben tegen het zelve gestemd.

— De protestantsche dagbladen van Duitschland zijn gewapend in scheldwoorden uittevaren tegen de leden van hun genootschap, die, de oogen openende voor het licht der waarheid, de dwalingen afzweren, waarin zij het ongelijk hebben gehad geboren en opgevoed te worden. Het is aan die slechte gewoonte, dat wij het dikwijls te danken hebben, dat wij bekend worden met bekeeringen welke onder de protestantsche geestelijkheid plaats vaby, voorkomende in de *Allg. Kirch Zeit.* van Berlijn, dat de saksische predikant Wilte, na zijn ontslag genomen te hebben, het Catholijk geloof omhelsd heeft. Hetzelfde blad onderrigt ons nog van de afzwering van den predikant Theophilus Zetter en van zijnen oudsten zoon. De eerste, sedert 27 jaren protestantsch leeraar in Oostenrijk, is schrijver van een aantal werken van controvers, welke reeds in 1844 en 1845 de hoop deden koesteren, dat hij weldra zijne toevlugt zou nemen tot de bron van alle waarheid en de bron van alle dwalingen verlaten zou.

— De regering van Keur-Hessen heeft aan de protestantsche geestelijkheid van dat land eenen rondgaanden brief gerigt, waarin haar voorgeschreven wordt alle mogelijke middelen te baat te nemen, om de zich noemende duitsch-catholijke afgescheidenen tot de *roomsche kerk* terug te voeren, of hierin niet kunnende slagen, tot het protestantisme over te halen. Al de schotschriften door den onderwijzer Schell, die na zijnen afval van zijnen post ontzet en van zijn traktement beroofd is, uitgegeven, moeten aangehouden en verbeurd verklaard worden, behoudens de persoonlijke verantwoordelijkheid van den schrijver zelven.

Het is zeker wel voor de eerste maal dat men eenen protestantschen vorst ziet, die zijne protestantsche leerare lastast, om afgedoolde schapen in den catholijken schaapstal terug te voeren. De grootvorst heeft waarschijnlijk verstand genoeg, om over die voorgewende godsdienstige hervorming de staatkundige strekkingen te onderscheiden, welke voorlooders waren van Luther minder verstandig.

ZWITSERLAND.

Wij hebben reeds gemeld, hoe en waarom de godsdienstoefening, die des Zondags en in andere tijden het opperhoofd over het kanton had om de gelijkheid van den Landdag met te werken en dezelve door eene eenvoudige verdaging te doen vervangen. Ziehier wat daaromtrent het *Nationaal Dagblad* van Bern, voornaam orgaan dier factie, welke hunnen vier maanden het opperbeheer van de eeredienstelijke aangelegenheden zien zij nu meer zegepraal behaald, slechts 19 afgevaardigden hebben tegen het zelve gestemd.

De liberale staten hebben besloten het eenwettig middel, dat hun nog ter beschikking overblijft, te gebruiken. Indien geene beslissing mogelijk wordt, zullen zij (en dit is vast besloten), de *verdaging van den Landdag* vragen of bij misluking eenen *buitengewonen Landdag*; zij zullen niet rusten voor dat er een besluit gevallen is. Neuburg en Bazelstad zullen wel verpligt zijn, verschillende instructien aan hunne afgevaardigden te geven en men zal zien, of zij zich openlijk zullen durven verklaren ten voordeele van het afzonderlijk, dat is anti-federaal verbond der zeven cantons; dan wel, of zij niet dienstig in den vroegeren toestand zullen willen terugkeeren; zij zullen een bepaald besluit in de aangelegenheden des vaderlands moeten nemen. In het eerste geval zou hun gedrag, even vermetel als gevaarlijk voor hun bestaan zijn; in het tweede zou de ontbinding van het afzonderlijk verbond het einde van het heden zijn. Wat de Jesuiten betreft, dien twistappel in de confederatie, *voor deze zal men wel zorg dragen*. Indien de twee genoemde staten hunne toestemming niet gaven tot die ontbinding, zouden zij op zich de drukkende verantwoording laden der onberekenbare gevolgen, welke deze weigering na zich zou slepen. Zij alleen zouden in dat geval de oorzaak zijn dat er oogenblikkelijk een *volks-verband* tot stand zou komen, hetwelk bestaan zou uitmaken der natie en zich zou belasten met de taak om de *Sarnerie* (het catholijk verbond) in teugel te houden. Het zou dat verbond verbrijzelen *indien het tot botsingen kwam, hetgeen onvermijdelijk schijnt*, want het is niet mogelijk dat het zwitsersch volk langer lijdelijk aanschouwer blijve van die wanorde.

Het zal uit eigen beweging handelen, wanneer de hooge overheden het geen hulp bieden. Het is voorzeker veel, ja te veel, dat drie vierde gedeelten van de zwitsersche bevolking met zoo veel geduld de uittartende schimpredenen en de taal van onverdragelijken eigenwaan, gerigt aan de magtigste cantons, in den persoon van derzelver opperhoofden, verduurd hebben. Bern, het aristocratisch canton, het jeugdig canton, Bern, dat zijne magt kent, zal al deszelfs overwigt in de schaal werpen om dat jesuitisch verbond te verpletteren, en de *goede zaak* zal spoedig haar doel bereikt hebben.»

Dit manifest draagt in zichzelf deszelfs strekking. Het bewijst dat de bernsche regeerders slechts het oogenblik afwachten, waarop zij zich bekleed zullen zien met het federaal gezag, om bij gebrek aan regt, geweld te gebruiken, en dat zij niet terug zullen deinzen voor het uitstorten van, ten slotte, een beroep te doen op het politiek-godsdienstig fanatismus der volksmassa's, ten einde het catholicisme te vernietigen en de catholijken onmedoogend te teisteren. Voor het oogenblik trachten zij hun vrees aan te jagen; maar het gevaar is te groot en de laatste gevolgen van hunne zegepraal zouden te verschrikkelijk zijn, dan dat de catholijken niet liever hun leven zouden opofferen, dan er zich aan te onderwerpen. Overigens, zij kennen hunne ware kracht, welke gelegen is in de regtvaardigheid hunner zaak, in de roemrijke dapperheid en boven alles in de goddelijke bescherming, welke hun tot nadere hoogmoed niet onbroken heeft, en door volvoerd worden zal.

ENGELAND.

LONDEN 13 september. Gisteren zijn op het Foreign Office depeches aangekomen van den heer Bulwer, ambassadeur van Engeland te Madrid. Zij zijn onmiddelijk overgemaakt aan Lord Palmerston, die thans op zijn kasteel, te Broadlands, alwaar die minister zich sedert eenige dagen bevindt.

— Terwijl een gedeelte van het Ierlandsche volk bijna van honger sterft, is het niet zonder eene treurige verwondering, dat men ziet welke buitengewone groote hoeveelheden van levensmiddelen van allerlei aard uit Ierland naar Engeland gevoerd worden. In de afgeloopen week hebben de havens van Liverpool, Londen en Bristol zooveel tarwe, havergroenten, eijeren, boter, spek enz. ontvangen, dat het noodig zou zijn om eene maand lang duizenden menschen die ongelukkige dreven te voeden, wier toestand nog nijpender wordt door die onophoudelijke uitvoeren, welke dagelijks den prijs der levensmiddelen doen stijgen.

— De commissie van de nationale club heeft een derde adres gerigt aan de protestanten van het Britsche Rijk, om hen uittenoodigen hunnen ijver en hunne pogingen te verdubbelen in de verdediging van de zaak van het protestantisme. De commissie dringt bijzonder aan op het daarstellen van plaatselijke associatien.

— De jonge prins de Montfort, tweede zoon van Jerome Bonaparte en neef van den koning van Wurtemberg, is ll. zaturdag te Londen aangekomen. Hij heeft zich oogenblikkelijk naar Bath begeven om zijnen neef den prins Lodewijk Napoleon te bezoeken. Men weet dat door het overlijden van Lodewijk Bonaparte, ex-koning van Holland, de gemalin wezen gevangene van Ham, prins Lodewijk Napoleon, het hoofd van het keizerlijk geslacht is.

IERLAND.

O'Connell heeft op zijne beurt gesproken over de crisis, welke Ierland en duizenden van deszelfs inwoners bedreigt: hij verklaart dat de wet, waarbij bepaald is dat aan de Ieren werk zal verschaft worden, ongelegenheden baart, welke veel weg nemen van de goede uitkomsten, welke men daarvan zou kunnen verwachten; en, inderdaad, de bijeenkomsten van overheidspersonen, welke den 14, 15 en 16 reeds gehouden zijn, waren niet alle vruchtdragend voor de bevolkingen. Eenige zijn uit een gegaan tot nadere [illegible] zonder iets te hebben verrigt om werk te verschaffen aan degenen die daaraan behoefte hebben, en dit wel ten gevolge van moeilijkheden tusschen de ambtenaren der openbare werken en de overheden. Ondanks de gebreken der wet, is de heer O'Connell van gedachte dat het Parlement ten spoedigste moet opgeroepen worden, ten einde meer afdoende maatregelen te beramen ter voorkoming van den hongersnood, welke van dag tot dag meer nabij schijnt en reeds eenen voet in Ierland gezet heeft.

— Wij ontleenen aan de engelsche dagbladen nog de volgende bijzonderheden betrekkelijk de crisis, welke Ierland teistert.

Ll. dingsdag heeft eene bende van 400 mannen de straten van Limerick doorloopen, brood en werk vragende. Zij begaven zich naar den burgemeester, dien zij niet vonden, en de bende trok voorts toen eenige kar met brood geladen voorbij reed, doch dadelijk wierpen die ongelukkigen zich op den voorrand en in een oogenblik was alles weggenomen en verslonden. Eene tweede kar onderging hetzelfde lot. De policie werd geroepen en op hare verschijning ging de bende uiteen, doch de bakkers, en graan- en meelkoopers hebben bij de autoriteiten bescherming gevraagd en een aantal patrouilles houden de straten bezet.

Den volgenden dag zijn nieuwe benden werkloozen in de straten verschenen, doch er zijn geene wanordelijkheden gepleegd, daar de policie en de overheden waakzaam waren.

Ll. zondag verspreidde zich het gerucht dat te Dungarvan eene ernstige botsing had plaats gehad tusschen het volk en de policie, en dat verscheidene ambten dezer laatste door het volk zouden het leven gebragt waren. Gelukkiglijk was dit gerucht zonder grond, er had geene ontmoeting plaats gehad.

hadden, zich hunnen [illegible] ongen
vereend; maar deze hadden niet het minste voor-
[illegible]ach aan den dag gelegd, om de rust te storen.
De ongelukkige boeren en werklieden liepen slechts
door de straten, met een doodsch stilzwijgen, hunne
armoede en behoefte voor de oogen der inwoners
een toon spreidende.

Maandag werd een dergelijk schouwspel geleverd
aan de inwoners van Roscrea, in het graafschap
Tipperary. Ditmaal werd de stoet voorafgegaan
door eenen verrotten aardappel en een brood op
een staken gedragen. De personen, welke deze
lende uitmaakten, schenen besloten te hebben
liever te sterven, zonder voor het behoud van hun
even gestreden te hebben.

—In het graafschap Tipperary maken de boeren
gebruik tot het niet betalen der pacht. De be-
ambten der justitie durven geene beslagneming
e doen, dan onder de bescherming der militaire
verheden.

—Eene zekere botsing heeft maandag plaats gehad
ussehen de twee takken van repealers te Bel-
ort. Een voorstel tot een votum van vertrouwen,
en behoeve van O'Connell, in eene tot dat einde
ijeengeroepene meeting gedaan, is het teeken ge-
weest eener dusdanige verwarring, dat de verga-
dering uit een is gegaan, zonder tot eenig besluit
te komen. Om de opruiding, welke dreigde in
eenen bloedigen twist te zullen overslaan, te doen
indigen, heeft men het gazicht moeten uitdoen.
Het Jeugdig Ierland heeft hier getegenpraald door
de aanneming van het voldam van vertrouwen te
verhinderen.

SPANJE.

MADRID 15 september. De markies de Santa-
Cruz en de markies de Povar, Grandes van Spanje,
zijn benoemd gezant den heer Arana, binnenlei-
der der aangelegenheden, de hertogen van Nemours
en van Montpensier aan de grenzen te gaan ont-
vangen.

— De zitting van het Congres heeft heden niets
belangrijks opgeleverd.

— Het gerucht loopt dat de ontbinding der Cor-
es den 25 of uiterlijk den 30 dezer maand zal
plaats hebben.

— Men verzekert dat gisteren avond aan de
engelsche ambassade officieele depeches aangekomen
zijn. Dadelijk waren dd. dezerlei tegenstrijdige be-
richten in omloop. Men zeide dat de koerier een
protest van don Enrique had medegebragt. Men
voegde er bij dat het engelsch gouvernement des-
zelfs volledige goedkeuring aan het diplomatieke
gedrag van den gezant, den heer [illegible] hechtte.
Overigens is nog niets officieels bekend uit
alles uitgelekt.

— De koningin heeft, naar men zegt, bevolen
dat geen der dankoffers van voorwerpen, welke
tot de viering van haar huwelijk noodig zijn, in
vreemde landen zou geschieden.

FRANKRIJK.

PARIJS 20 september.

Ontkoming van den graaf de Montemolin.

In ons vorig nommer hebben wij melding gemaakt
van de ontkoming van den zoon van don Carlos uit
Bourges, alwaar hij gevangen was. Omtrent deze vlugt
ontleenen wij aan de fransche dagbladen de vol-
gende bijzonderheden.

Eerst op woensdag den 16 september verhaal-
men de vlugt van den graaf de Montemolin, dat
is te zeggen, toen de prins de grenzen reeds had
overschreden hebben, wijl een ieder eenparig ver-
haalt, dat hij op maandag den 14 niet uit het
aartsbisschoppelijk paleis was teruggekeerd. Men is
het echter niet eens omtrent het uur der ontsnap-
ping en de middelen, welke aangewend zijn om
dezelver uitslag te verzekeren. Eenigen beweren
dat de graaf de Montemolin des maandags, onder
voorwendsel van zijne gewone wandeling te gaan
doen, in het rijtuig gestapt is met twee personen
van zijn gevolg en vergezeld van eenen knecht, die
belast was het paard te leiden, hetwelk zijn mees-
ter gewoonlijk bereed. Op eenigen afstand van Bour-
ges was de prins uit het rijtuig gestapt en zijn
paard bestegen hebbende, vloog hij over heggen en
sloten, dan geheel uit het gezigt verdwijnende

dan weder terugkomende. De gensd'armes die niet
zijne bewaking belast waren, aan die oefeningen
van den prins gewoon, vergenoegden zich, het
rijtuig op zekeren afstand te volgen en des avonds
ten 7 ure, op het punt om naar Bourges terug te
keeren, zagen zij iemand van het paard stijgen en
in het rijtuig stappen, welken zij voor den prins
hielden en zonder achtendeels tot aan het paleis
volgden.

Volgens een ander verhaal, hetwelk meer geloof
wordt en ook waarschijnlijker is, zou deze per-
soonsverandering plaats hebben gehad op het kas-
teel van den markies de B...., op tien kilometers
afstand van Bourges, aan welken de prins des
maandags een bezoek zou gebragt hebben en van
wiens woning het rijtuig met hetzelfde getal per-
sonen naar Bourges, door de gensd'armes begeleid,
zou teruggekeerd zijn.

Wat er van zij; de prefect des woensdags ach-
tends onderrigt zijnde, dat de prins den vorigen
dag zijne gewone wandeling niet gedaan had, dat
de vensters zijner vertrekken gesloten waren ge-
bleven en niemand hem gezien had, begaf hij zich
dadelijk naar het paleis om hem te zien. Een
dienstdoende kamerheer zeide hem, dat de prins
sedert eenige dagen ongesteld was, zich nu te bed
bevond en niemand ontvangen kon. De prefect
verwijderde zich oogenblikkelijk, zeggende dat hij
des namiddags ten vier ure terug zou komen. Op
het oogenblik dat hij gaan wilde dit tweede be-
zoek af te leggen, kwam de heer Garcia Martin
hem boodschappen, dat de prins sedert twee dagen
Bourges verlaten had en zijn bezoek nutteloos
zou zijn.

Men weet dat Cabrera, eene reis naar Parijs
voorwendende, veertien dagen geleden, door Bour-
ges gekomen is en ondenscheidene bijeenkomsten
met den graaf de Montemolin heeft gehad. Alles
doet denken, dat bij die gelegenheid het plan van
ontvlugting is vastgesteld, want er was toen reeds
ernstig sprake van het huwelijk der Koningin van
Spanje en harer zuster.

— Men verzekert heden avond dat de graaf de
Montemolin en de generaal Cabrera te Londen aan-
gekomen waren.

(*Débats*).

— Het schijnt dat de vlugt van Cabrera en van
den graaf de Montemolin in verband staat met een
groot plan, waarvan de voornaamste ontwerpers
zich in Engeland bevinden. Wat heden zeker schijnt
is, dat de voormalige generaal van don Carlos, na
Frankrijks kusten bereikt te hebben op een en-
gelsch vaartuig scheep is gegaan, hetwelk reeds
twee dagen in het gezigt was. Deze laatste om-
standigheid geeft aanleiding tot allerlei gissingen.

(*Courrier Français*).

— De Koning wordt heden van zijn uitstapje
naar La Ferté-Vidame terug verwacht.

— Men verspreidt op nieuw het gerucht van
het vertrek des hertogs van Montpensier, hetwelk
morgen, met al zijn gevolg, zou plaats hebben.
De vlugt van den graaf de Montemolin zou zijn
vertrek verhaast hebben en het fransch cabinet
hebben doen besluiten om de twee spaansche hu-
welijken te vervroegen.

— Men verzekert dat Koningin Maria Christina
het voornemen heeft Spanje, na het huwelijk harer
beide dochters, te verlaten en haar verblijf te
Parijs te vestigen.

— Uit Londen schrijft men dat de eerste instruc-
tien, welke door het engelsch cabinet aan den
heer Bulwer, vertegenwoordiger van Engeland te
Madrid, gezonden zijn, de last inhouden van te
protesteren tegen het huwelijk van den hertog
van Montpensier met de Infante, erfgename der
kroon, zich grondende op de bepalingen van het
tractaat van Utrecht.

(*Constitutionnel*).

— Uit Langres schrijft men aan *l'Univers*.

« De tegenwoordigheid van den heer Newman
in onze stad heeft niet minder belangstelling ver-
wekt dan te Parijs; zijne eenvoudigheid en zijne
zedigheid hebben een elk verrukt, die het voor-
regt gehad heeft, tot hem toegelaten te worden.
Onze eerwaardige bisschop heeft hem ontvangen
met eene broederlijke hartelijkheid en voorkomend
heid. Veertig à vijftig leden onzer geestelijkheid
hebben de eer gehad, voorgesteld te worden aan
hem, wiens welsprekende taal weleer het hart
der studerende jeugd van de eerste universiteit
van Engeland trof. De bewijzen van liefde, welke
de geleerde schrijver zoo ruimschoots ontvangen
heeft, hebben hem gezegd hoe gelukkig de Catho-

lijken zich achten hem onder hunne broeders te
tellen, met ongeduld, waarmede men uit zijnen
mond een verslag van den voortgang der godsdienst
in zijn vaderland verwachtte, bewees niet hoe veel
belangstelling Frankrijk de wedergeboorte van En-
geland gadeslaat. De heer Newman, zich voor de
voeten van den Stedehouder van Christus gaande
werpen, kwam ons voor als de voorbode, uit En-
geland afgezonden, om naar Rome de tijding van
deszelfs terugkeer tot het geloof zijner vaderen
over te brengen. Moge die zoete hoop eenmaal
verwezenlijkt worden! Hoe bewonderenswaardig
zijn die bekeerden van Oxford! God heeft niet zon-
der redenen de keus gedaan van werktuigen, welke
zoo geer tot het in stand brengen van groote din-
gen geschikt zijn.

De heer Newman is vergezeld van de *rev.* Am-
brosius Saint-John, die, even als hij, de kleine
orden ontvangen heeft, en thans naar Rome gaat,
om er de volheid der heilige bediening te ont-
vangen. Deze laatste was, vóór zijne bekeering,
lid van het collegie der Christus-Kerk en onder-
pastoor te Walmesley. De tweede reisgenoot van den
heer Newman is de *rev.* Robert Aston Coffin, die,
alhoewel nog zeer jong, kanunnik was der Chris-
tus-Kerk en pastoor van St. Maria-Magdalena, toen
hij zijne schitterende standplaats verliet om het
ware geloof te omhelzen. De heer Coffin verge-
zelt zijne twee vrienden niet, maar keert naar
Engeland terug. De heeren Newman en Saint-
John begeven zich van Langres naar Besançon;
daarna zullen zij, door Zwitserland naar Milaan
vertrekken, alwaar zij zich eenigen tijd zullen
ophouden, om zich in de kennis der italiaansche
taal te volmaken, welke zij volkomen meester
willen zijn alvorens naar Rome te gaan.

Ik mag zonder onbescheiden te zijn, hierbij voe-
gen, dat de nadere plannen van den heer Newman
en zijne vrienden nog niet vastgesteld zijn. De
raadgevingen, welke hen te Rome zullen voor-
lichten, zullen eenen merkbaren invloed op hun
besluit uitoefenen.

De eerw. heer Dalgairns, die te Langres zijne
godgeleerde studien voltooit, denkt in het begin
van het volgend jaar naar Engeland weder te kee-
ren, alwaar hij zijnen vriend en meester zal wach-
ten. Het schijnt dat, ofschoon de bekeeringen in
Engeland zoo veelvuldig, niet meer zijn dan op het
einde van 1845, de aandacht van het engelsch
publiek niet te minder gevestigd is op hetgeen
reeds is geschied en nog te wachten staat. Doch
hier leg ik de pen neder, want aan uw dagblad
behoort de taak, welke het reeds heeft aangevan-
gen en voleindigen zal, namelijk van ons op de
hoogte te houden der gebeurtenissen, die den voort-
gang van het catholicismus in Engeland en den
terugkeer van een gedeelte der Anglikaansche Kerk
tot de eenheid kenmerken.»

BELGIE.

BRUSSEL, 21 september. Even als in Engeland
en Frankrijk heeft zich ook in België een gezel-
schap opgerigt tot het verkrijgen van den vrijen
handel. Het volgend manifest is door hetzelve
uitgegeven:

« In eene vergadering van mannen, behoorende
tot de nijverheid, den handel, de bank en onder-
scheidene andere vakken, is den 10 september
1846, besloten tot het oprigten van een genootschap,
hetwelk den naam zal aannemen van *Belgische
associatie voor de vrijheid van handel.*

Deze associatie heeft, zoo als haar naam aan-
duidt, ten doel: de afschaffing der tolarieven,
behoudens echter den eerbied voor hetgeen sommige
takken van nijverheid vereischen, en het kan
bestaan, ten behoeve der openbare inkomsten, der in-
komende regten op zekere voorwerpen van consumtie.

Daar het voor de minvermogende standen der
maatschappij eene eerste behoefte is, zich zoo
goedkoop mogelijk van levensmiddelen te kunnen
voorzien, zal de associatie zich het allereerst be-
ijveren om tot de algeheele vrijheid in den handel
van voedingsmiddelen te geraken.

De mededeeling der gedachten gelijken tred moe-
tende houden met de ruimte der zaken, bemoeit
de associatie zich voor te streven naar eene her-
vorming van het postwezen op eene uitgebreide
schaal; zij beschouwt de beide hervormingen als
van gelijke uitvloeisels van hetzelfde grondbeginsel.

De associatie zal zich in verbinding stellen met
al de plaatselijke associatien, die naar hetzelfde
doel streven; zij zal alle middelen beramen, om
zoo spoedig mogelijk, het beginsel dat zij voorstaat,
te doen zegevieren. Het overleg dier middelen,

alsmede de aanneming der statuten, is voorbehouden aan de eerste algemeene vergadering, welke in den loop der volgende maand te Brussel zal gehouden worden.

De jaarlijksche bijdragen der leden van de associatie is voorloopig bepaald op zes francs.

Een der eerste zorgen der associatie was haar bureau te organiseren. Tot dat einde zijn twee harer leden afgevaardigd geworden naar den heer Ch. de Brouckère, oud-minister, leeraar der staatshuishoudkunde bij de universiteit te Brussel, om hem het voorzitterschap der associatie aan te bieden. De heer de Brouckère, na de aanmerking gemaakt te hebben dat de keus dergenen, die eenige waardigheid moesten bekleeden, behoorde voorbehouden te worden aan de algemeene vergadering der leden van de associatie, heeft verklaard het voorloopig voorzitterschap derzelve te aanvaarden.

De overige leden der voorloopige commissie hebben onder dezelfde voorwaarden hunne bedieningen aanvaard.

De toetreding tot de associatie voor de vrijen handel zal ontvangen worden bij den heer Perichon, boekhandelaar, rue de la Montagne n°. 18.

Men kan dezelve ook, met portvrije brieven inzenden bij den ondergeteekenden secretaris.

Brussel 19 september 1846.

De voorloopige secretaris.
Victor Fraider, advt.

De thans bekende leden der voorloopige commissie zijn de heeren: *Ch. de Brouckère*, oud-minister van finantien, (voorzitter); de graaf *J. Arrivabene* (ondervoorzitter); *Fred. Basse*, lid van de kamer van koophandel, directeur der algemeene maatschappij, (ondervoorzitter); *L. Cans*, lid van de kamer der Representanten, voorzitter van de regtbank van koophandel; *van de Vin*, regter in de regtbank van koophandel; *Corr-van der Maeren*, fabrikant; *J. d'Hauregard*, oud-handelaar; *Ch. van Lede* oud-hoofdofficier der gemeente; *Le Hardy de Beaulieu*, burgerlijken ingenieur; *François Jatheau*, letterkundige; *Felix Delhasse*, gemeenteraad te Saint-Josse ten Noode; *Albert Picard*, advocaat; *Fr. Fortamps*, fabrikant, (thesaurier); *Victor Fraider*, advocaat (secretaris).

NEDERLAND.

'S HAGE, 22 September. Naar men verneemt zal de nieuwgebouwde Antonius-kerk, op de Prinsessegracht alhier, in de eerste dagen van October plegtig worden ingewijd, en alsdan door het zang-collegie dier kerk met groot orchest worden uitgevoerd de 4de groote mis van Reissiger, den achtstemmig zang voor Eybler en een *Te Deum* van Tomaschek.

—Gisteren, den 21, is den verantwoordelijken directeur en uitgever van *De Burger*, als zoodanig, eene dagvaarding beteekend, inhoudende ontbieding om, den volgenden dag, zijnde dus heden den 22, te verschijnen voor den regter commissaris bij de arrondissements-regtbank te dezer stede. Het betrof het laatste gedeelte van het artikel: *Groothandel in posten*, in n°. 9 van *De Burger*, in verband met een gedeelte van het *Ingezonden Stuk* in n°. 10.

Voorts heeft de directeur van het *Journal de la Haye* eene nieuwe aanklagt ingediend tegen den verantwoordelijken redacteur van den *Asmodée*.

(*De Burger.*)

AMSTERDAM, 20 September. Op het oogenblik vernemen wij, dat heden middag ten half drie ure, in de nabijheid van Sloterdijk, de stoomketel van de locomotief, waarmede de trein van 's Hage kwam, is gesprongen, waardoor de locomotief uit het spoor is geraakt, doch door het tijdig stoppen van de vaart geen ander ongeval *hoegenaamd* is veroorzaakt. Een andere locomotief van Amsterdam gezeind, is onmiddellijk de eerste komen vervangen en heeft den trein verder naar Amsterdam gebragt.

PARAMARIBO, 14 Junij. Door den gouverneur van Suriname is gitgevaardigd eene proclamatie, houdende bepalingen omtrent de uitgifte, ter bebouwing, van gronden aan den Staat toebehorende. De voornaamste voorschriften dezer publicatie zijn de volgende:

Ieder burger, of ingezeten dezer kolonie, die zich daartoe aan het bestuur aanmeldt, en tegen wien geene afdoende redenen bestaan om zodanige aanvraag te weigeren, zal gronden aangeboden worden in zulke kwantiteiten, welke hem door het bestuur zullen worden toegewezen.

De uitgifte zal zich voorloopig en in den regel bepalen tot eene vierkante oppervlakte van vijf kettingen breedte en diepte, of een bunder Nederlandsche landmaat, onverminderd het dadelijk toestaan van meerdere aaneengrenzende bunders grond, in de gevallen, waarin zulks oorbaar zal worden beschouwd.

Dezelve zal geschieden tegen huurprijs van tien guldens per jaar voor iederen bunder, betaalbaar in termijnen na verloop van elk kwartaal.

De huur van zoodanigen grond zal, naar het verlangen van de verzoekers, kunnen worden aangegaan minstens voor den tijd van drie en hoogstens voor den tijd van tien achtereenvolgende jaren, en zulks onder voorbehoud van het regt voor zich en hunne erven of regtverkrijgenden, om drie maanden voor dat de huurtijd zal zijn verstreken, bij voorkeur boven anderen, den reeds bezeten grond, op nieuw te kunnen pachten.

De betaling van den huurprijs van het nog niet ontgonnen land, zal eerst ingaan met het derde kwartaal na het sluiten der overeenkomst.

Geene overdragt van huur zal mogen plaats hebben, dan met voorkennis van het bestuur, ten einde daarvan regelmatige aanteekening te kunnen houden in het register, hetwelk van de verhuurde perceelen zal worden aangelegd.

LATERE BERIGTEN.

El Tiempo beweert dat de voorzitter van het Congres eene belangrijke mededeeling ontvangen heeft van den infant don Enrique en eene langdurige conferentie met den minister Isturitz heeft gehad; er zal waarschijnlijk hiervan aan het Parlement kennis gegeven worden.

Bij het vernemen van de ontsnapping van den graaf de Montemolin hebben de meeste engelsche dagbladen hunne vreugd aan den dag gelegd over eene gebeurtenis, welke naar hun inzien den burgeroorlog op nieuw moet doen ontstaan in de baskische gewesten en eene oorzaak wezen moet van nieuwe inwikkelingen voor het fransch gouvernement.

Men verzekert dat het fransch cabinet de meest geruststellende verzekeringen heeft ontvangen uit Berlijn en uit Weenen, omtrent de wijze waarop die cabinetten bereid zijn het dubbel huwelijk in Spanje te beschouwen.

Het schijnt dat aan den vice-admiraal prins de Joinville de noodige bevelen zijn afgezonden, om met zijn eskader naar de oostelijke kusten van Spanje te zeilen, ten einde door eene strenge waakzaamheid de eventueele ontscheping van den graaf de Montemolin en van de andere carlistische opperhoofden tegen te gaan. Eenige schepen zouden met hetzelfde doel uit Brest en Rochefort naar de oostelijke kusten van het Schiereiland gezonden worden. Deze vloot zal insgelijks een waakzaam oog moeten houden op de ontscheping van wapens en oorlogsbehoeften.

Eensluidende bevelen zijn insgelijks aan de fransche autoriteiten gezonden langs de algeheele spaansche grenzen aan de landzijde.

De fransche dagbladen behelzen geene nieuwe bijzonderheden over de ontsnapping van den graaf de Montemolin. Men weet niet stellig of hij Frankrijk verlaten heeft noch welken weg hij ingeslagen is. Evenmin weet men wat er van Cabrera en de andere carlistische opperhoofden, die eensklaps hunne verblijfplaatsen verlaten hebben, geworden is; het is echter waarschijnlijk, dat men binnen kort hunne aankomst in Spanje vernemen zal, waarheen zij zich klaarblijkelijk begeven om er den burgeroorlog weder aan te stoken.

Advertentien.

Heden nam God tot zich onzen eenigsten Zoon, broeder en kleinzoon CHARLES WINAND GUILLAUME, in wiens bezit wij ons bijna vijf Jaaren mogten verheugen.

C. J. F. DE FRAITURE.
C. M. J. DE FRAITURE.
Gen. Buttenaan.

Gemonde, 21 September.

Belangrijke Kennisgeving.

Openbare Verkooping.

Met nog vele andere Onroerende Goederen, te *St. Oedenrode*, provincie Noord-Brabant, op den 30 september 1846, des avonds ten 7 ure, ten herberge van H. VAN VLEUTEN, provisioneel en den 14 october daaraanvolgende, *finaal* worden verkocht:

EEN BURGER HEERENHUIS,

genaamd DE BERG,

bestaande in vier Kamers, Keuken, Kelder, ruimen Zolder en Stallingen met aangelegen Tuin en Bouwland, groot te zamen 57 roeden 20 ellen, staande en gelegen aldaar aan de rivier de Dommel, nabij het Dorp, en daardoor zeer geschikt tot oprigting eener Fabriek.

BELANGRIJKE VERKOOPING.

De Notaris DE HOOP, gevestigd te *Waalwijk*, zal ten overstaan van den heer Burggraaf Vrouwe Gravinne DE HOMPESCH, DE WISBECQ, geboren Baronesse D'OVERSCHIE WISBECQ, op *Vrijdag den 9 October* 1846, ten huize van de Wed. J. BOERT te *Baardwijk*, provisioneel en op *Vrijdag den 23 October*, ten huize van Gerardus Hendrikus te *Waalwijk*, telkens des namiddags ten 4 ure, FINAAL VERKOOPEN:

DE HEERLIJKHEID VAN BAARDWIJK,

met derzelver TITEL, REGTEN, GEREGTIGHEDEN, RECOGNITIEN, CIJNSEN, JAGT en VISSCHERIJEN, benevens omgeveer 35 Bunders goede HOOI- en WEILANDEN, gelegen in de Gemeenten van *Baardwijk* en *Woudrichem*, een en ander breeder bij billetten omschreven.

Nadere informatien op vrachtvrije aanvragen zijn te bekomen ter Kantore van gemelden Notaris.

Graanmarkt

van 's HERTOGENBOSCH

Maandag den 21 en 22 september

ROGGE f 9,35 f 9,[illegible]
BOKKWEIT f 5.85 f 6.50 a [illegible]
HAVER f 3.25 3.50 a 3.65

EINDHOVEN, den 22 September 1846.

De prijzen der Granen zijn heden alhier geweest:

Een Nederlandsch Mud Rogge . . . f 8.84
— — Boekweit . . . — 6.60
— — Haver . . . — 3.20.
Pond Roggebrood . . . — 0,11½
— Boter . . . — 0,89.

AMSTERDAM, 21 September.

Koolzaad in een doen verkocht: Vriesch [illegible] per Oct. 51 p. v. op 9 vat in sept. 52½ p. Oct. 53 p. April 54 [illegible]

Raapolie dadelijk [illegible] en op lever. prijshoudend, per 6 w. f 32; Vlieg. f 30½ a 31; Oct. f 30½ a ½; Nov. f 30½; Dec. f 30½ a 31; Mei 1147 f 32½ a ½.

Lijnolie per 6 w: f 29½; Vlieg. f 28½. Hennepolie per 6 w. f 33; Vlieg. f 32.

Raapkoeken f 70 a 72. Lijnkoeken f 10 a 12.

Beurs van Amsterdam.

Maandag 21 September ten 4 ure.

W. S. 2½ pCt. 60⅜, 60. [illegible] 72⅛. Dito Certific. 4 pCt. 94⅛. Handelm. 174. Ardoina 510 p. ct. 20⅛, ⅛, ⅜. Dito Coupons 19⅞. Spanje Binnenl. 3 pCt. 34, 33⅞, ½, ¼. Port. te Lond. 3 pCt. 44½, ⅜. Dito 4 pCt. 44½, ⅜. Do Stieglitz en Co. 89½. Mexik. (Nieuwe) 25⅜. Venezuela 5 pCt. 44

OPGAVEN van de Hoogte der Rivieren per [illegible] Grave en van de Dieze te 's Bosch, waargenomen [illegible] tens ten 8 ure.

Datum	MAAS te GRAVE			DIEZE te 'S BOSCH.			
	BOVEN AP.			BOVEN	ONDER		
				0	0		
sept.	ell.	dm.	cm.	ellen	dm.	ellen	dm.	dm.
22	5	0	0			5	7	0	5
23									
24						1	59	0	0

De 0 te 's Bosch is 4 el 16 duim boven AP.

Ter Drukkerij van D. A. A. DE ROOY te 's Bosch.